

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK'ÜN HAYATI

Hayatı – Eğitimi – Fikir Dünyası – Askerî Hayatı

1. Doğumu, Ailesi ve Soyu

- Doğumu:** 1881, Selanik
- Babası:** Ali Rıza Efendi
- Annesi:** Zübeyde Hanım
- Baba tarafından dedesi:** Hafız Ahmet Efendi (Kızıl Hafız)
- Anne tarafından dedesi:** Sofuzade Feyzullah Efendi
- Baba soyu:** Kocacık Yörükleri
- Anne soyu:** Yörük/Türkmen kökenli aile; Langaza çevresi

Ailenin Rumeli'ye göçü

Baba tarafının, Osmanlı'nın Rumeli'yi Türkleştirme ve iskân siyaseti kapsamında **XIV–XV. yüzyıllarda Konya ve Aydın çevresinden Makedonya'ya** yerleştirilen Kocacık Yörüklerine dayandığı belirtilir.

Konya–Aydın → XIV–XV. yy. → Makedonya/Kocacık → Selanik

Anne tarafı da Anadolu'dan Rumeli'ye yerleşmiş Yörük/Türkmen topluluklarıyla ilişkilendirilir ve **Selanik-Langaza** çevresinde yaşamıştır.

Kardeşleri

Ali Rıza Efendi ile Zübeyde Hanım'ın altı çocuğu:

Fatma – Ahmet – Ömer – Mustafa – Makbule – Naciye

Fatma, Ahmet, Ömer ve Naciye küçük yaşta öldü. **Mustafa ve Makbule** yetişkinliğe ulaştı.

2. Eğitim Hayatı ve Fikirlerinin Gelişimi

Başlangıç	Şehir – Okul	Önemli gelişme / Etkilendiği kişiler
1887	Selanik – Mahalle Mektebi	Annesinin isteğiyle geleneksel eğitime başladı.
1887/88	Selanik – Şemsi Efendi Okulu	Modern eğitimle tanıştı. Şemsi Efendi → çağdaş eğitim
1893	Selanik – Mülkiye Rüştiyesi	Kısa süre devam etti.
1893	Selanik – Askerî Rüştiye	Askerî eğitime başladı. Mustafa Bey → matematik ve “Kemal” adı; Nakiyüddin Yücekök → Fransızca
1896	Manastır – Askerî İdadi	Mehmet Tevfik Bilge → tarih; Ömer Naci → edebiyat; Namık Kemal → vatan ve hürriyet; Mehmet Emin Yurdakul → milliyetçilik
1899	İstanbul – Harp Okulu	Askerlik yanında ülkenin siyasi sorunlarıyla ilgilendi; fikir dünyası genişledi.
1902	İstanbul – Harp Akademisi	Askerî ve siyasi düşünceleri olgunlaştı; Batılı düşünürleri inceledi.
1905	Mezuniyet	Kurmay yüzbaşı oldu → Şam'daki 5. Orduya atandı.

Eğitim kronolojisi

Mahalle → Şemsi Efendi → Mülkiye Rüştiyesi → Askerî Rüştiye → Manastır Askerî İdadisi → Harp Okulu → Harp Akademisi

1893 Askerî Rüştiye → 1896 Manastır → 1899 Harp Okulu → 1902 Harp Akademisi → 1905 Kurmay Yüzbaşı

3. Fikir Hayatını Etkileyen Kişiler

Öğretmenleri ve yakın çevresi

- Şemsi Efendi:** Modern eğitim anlayışı.
- Yüzbaşı Mustafa Bey:** Matematik öğretmeni; **“Kemal”** adını verdi.
- Nakiyüddin Yücekök:** Fransızca öğretmeni; Batılı eserleri takip etmesine katkı sağladı.
- Ömer Naci:** Manastır'daki arkadaşı; **edebiyat ve hitabet** ilgisini geliştirdi.
- Mehmet Tevfik Bilge:** Manastır'daki **tarih öğretmeni**; tarih sevgisini geliştirdi. Daha sonra **Türk Tarih Kurumu** üyesi ve **TBMM V. Dönem Diyarbakır milletvekili** oldu.

Yerli fikir insanları

- **Namık Kemal → Vatanseverlik ve hürriyet.**
Vatan Yahut Silistre, Vatan Kasidesi, Vatan Şarkısı, Vatan Mersiyesi, Hürriyet Kasidesi.
- **Mehmet Emin Yurdakul → Milliyetçilik ve millî duygular.**
Türkçe Şiirler.
- **Ziya Gökalp → Türkçülük, millî kültür ve çağdaşlaşma.**
Kızıl Elma, Türkçülüğün Esasları, Türkleşmek İslamlaşmak Muasırlaşmak.
- **Tevfik Fikret → Yenilik, özgürlük ve inkılapçılık.**
Sis, Han-ı Yağma, Bir Lahza-i Teahhur, Tarih-i Kadim, Halûk'un Defteri, Şermin, Rûbab-ı Şikeste, Rûbabın Cevabı.

Yabancı düşünürler

- **J. J. Rousseau → Halk egemenliği ve yurttaşlık.**
Toplum Sözleşmesi.
- **Montesquieu → Yönetim ve kuvvetler ayrılığı.**
Kanunların Ruhu Üzerine.
- **Voltaire → Akılcılık, bilimsellik ve eleştirel düşünce.**
Candide.

Kısa eşleştirme

Namık Kemal → Vatan | Yurdakul → Millet | Gökalp → Türkçülük | Fikret → İnkılap | Tevfik Bilge → Tarih | Ömer Naci → Edebiyat
Rousseau → Toplum Sözleşmesi | Montesquieu → Kanunların Ruhu | Voltaire → Candide

4. Fikir Hayatını Etkileyen Şehirler

Selanik → Yenilik ve çok kültürlülük

Doğduğu ve ilk eğitimi aldığı şehirdir. Liman, demiryolu, basın ve Avrupa ile bağlantıları sayesinde farklı fikir ve kültürlerle karşılaştı.

Okulları: Mahalle → Şemsi Efendi → Mülkiye → Askerî Rüştiye

Kişiler: Şemsi Efendi, Mustafa Bey, Nakiyüddin Yücekök

Manastır → Tarih, edebiyat ve milliyetçilik

Balkan milliyetçiliğini yakından gözlemledi. Tarih ve edebiyata ilgisi gelişti.

Okulu: Manastır Askerî İdadisi

Kişiler: Mehmet Tevfik Bilge, Ömer Naci

Okudukları: Namık Kemal, Mehmet Emin Yurdakul

İstanbul → Askerlik ve siyaset

Harp Okulu ve Harp Akademisinde eğitim gördü. Devletin siyasi ve askerî sorunlarıyla daha yakından ilgilendi.

Okulları: Harp Okulu → Harp Akademisi

Fikir dünyası: Rousseau, Montesquieu, Voltaire gibi Batılı düşünürlerin fikirlerini inceledi.

Şam → Örgütlenme

5. Orduda görev yaptı. Arkadaşlarıyla **Vatan ve Hürriyet Cemiyetini** kurdu.

Sofya → Avrupa ve diplomasi

Askerî ataşe olarak Avrupa'nın siyasi, sosyal, kültürel ve askerî yapısını yakından gözlemledi.

Ezber:

Selanik → Yenilik | Manastır → Milliyetçilik | İstanbul → Askerlik/Siyaset | Şam → Vatan ve Hürriyet | Sofya → Avrupa

5. Askerî Hayatı – Görev, Başarı ve Terfi Kronolojisi

Yıl	Rütbe / Görev	Görev – Savaş – Başarı
1902	Teğmen	Harp Okulundan mezun oldu → Harp Akademisine başladı.
1903	Üsteğmen	Harp Akademisinde eğitime devam etti.
1905	Kurmay Yüzbaşı	Akademiden mezun oldu → Şam 5. Orduya atandı.
1905–07	Kurmay Yüzbaşı	Şam → Vatan ve Hürriyet Cemiyeti
1907	Kolağası	Terfi etti → 3. Orduya atandı.
1909	Kolağası	31 Mart Olayı → Hareket Ordusunda görev aldı.
1910	Kurmay subay	Fransa'daki Picardie Manevralarını izledi.
1911	Binbaşı	Trablusgarp → Tobruk ve Derne'de İtalyanlara karşı savaştı.
1912–13	Binbaşı	Balkan Savaşları → Gelibolu ve Bolayır
1913	Sofya Askerî Ataşesi	Balkanları ve Avrupa'yı yakından inceleme fırsatı buldu.
1914	Yarbay	I. Dünya Savaşı'nda cephe görevi istedi.
1915	19. Tümen Komutanı	Çanakkale → Arıburnu ve Conkbayırı'nda düşman ilerleyişinin durdurulmasında belirleyici rol oynadı.
1915	Albay	Anafartalar Grup Komutanı → Anafartalar'daki başarılarıyla ün kazandı.
1916	Mirliva (Paşa)	Kafkas Cephesi → 16. Kolordu → Muş ve Bitlis'in geri alınması
1917	7. Ordu Komutanı	Suriye-Filistin bölgesinde görev yaptı.
1918	7. Ordu Komutanı	Suriye-Filistin Cephesinde İngilizlere karşı mücadele etti.
1918	Yıldırım Orduları Grubu Komutanı	I. Dünya Savaşı'nın son dönemindeki en üst görevlerinden biri.
1919	9. Ordu Müfettişi	19 Mayıs Samsun → Millî Mücadele'nin örgütlenmesi
1921	Başkomutan	Sakarya Meydan Muharebesi
1921	Mareşal + Gazi	Sakarya Zaferi'nin ardından TBMM tarafından verildi.
1922	Başkomutan	Büyük Taarruz → Başkomutan Meydan Muharebesi → kesin askerî zafer

6. Katıldığı Başlıca Savaş ve Cepheler

Savaş / Cephe	Yıl	Mustafa Kemal'in rolü
Trablusgarp	1911–12	Tobruk – Derne
Balkan Savaşları	1912–13	Gelibolu – Bolayır
Çanakkale	1915	Arıburnu – Conkbayırı – Anafartalar
Kafkas Cephesi	1916	Muş – Bitlis
Suriye-Filistin	1917–18	7. Ordu Komutanlığı
Millî Mücadele	1919–22	Liderlik – Başkomutanlık – Sakarya – Büyük Taarruz

7. Millî Mücadele'ye Geçiş

19 Mayıs 1919 → Samsun

↓

Amasya Genelgesi → Millî Mücadele'nin gerekçe, amaç ve yöntemi

↓

Erzurum Kongresi

↓

Sivas Kongresi → Millî teşkilatlanmanın güçlenmesi

↓

23 Nisan 1920 → TBMM'nin açılması

↓

1921 → Başkomutanlık

↓

Sakarya Zaferi → 19 Eylül 1921 → Mareşal + Gazi

↓

1922 → Büyük Taarruz + Başkomutan Meydan Muharebesi

8. En Kısa Özet

SOY:

Baba → Kocacık Yörükleri → Konya/Aydın → Makedonya

Anne → Yörük/Türkmen → Langaza

DEDELER:

Kızıl Hafız Ahmet Efendi – Sofuzade Feyzullah Efendi

KARDEŞLER:

Fatma – Ahmet – Ömer – Mustafa – Makbule – Naciye

EĞİTİM:

Mahalle → Şemsi → Mülkiye → Askerî Rüştîye → Manastır → Harp Okulu → Harp Akademisi

FİKİRLER:

Namık Kemal = Vatan | Yurdakul = Millet | Gökalp = Türkçülük | Fikret = İnkılap | Tevfik Bilge = Tarih | Ömer Naci = Edebiyat

YABANCILAR:

Rousseau = Toplum Sözleşmesi | Montesquieu = Kanunların Ruhu | Voltaire = Candide

ŞEHİRLER:

Selanik = Yenilik | Manastır = Milliyetçilik | İstanbul = Askerlik/Siyaset | Şam = Vatan ve Hürriyet | Sofya = Avrupa

ASKERÎ HAYAT:

Trablusgarp → Balkan → Çanakkale → Kafkas → Suriye-Filistin → Millî Mücadele